

Η ελληνική τραγωδία

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΑΤΣΙΟΥ*

Στην αρχαία ελληνική τραγωδία συναντάται συχνά η σύγκρουση του «ορθού» με το «δίκαιο». Η τραγωδία που, σε μια νέα αναδιπλωσή της, εκτυλίσσεται σήμερα στο εσωτερικό της κυβερνώσας παράταξης με αβέβαιη, δυστυχώς, έκβαση, έχει ακριβώς αυτά τα χαρακτηριστικά. Στη μια πλευρά, βρίσκονται όσοι υποστηρίζουν το «δίκαιο», δηλαδή την υποχρέωση του ΣΥΡΙΖΑ να τηρήσει τις προεκλογικές του δεσμεύσεις και υποσχέσεις, με ό,τι και αν αυτό συνεπάγεται για τη χώρα. Στην άλλη πλευρά, βρίσκονται οι φορείς του «ορθού», δηλαδή εκείνοι που, όντας υποχρεωμένοι να συναλλάγουν με το υπαρκτό και όχι το ιδεατό, επιχειρούν να συνδυάσουν, σε μια αφήγηση «νέου τύπου», την άμετρη προεκλογική δημαγωγία των ιδίων και της παράταξης τους με τις αδήριτες ανάγκες της πραγματικότητας. Ανεξάρτητα του κατά πόσον συνιστά καιροσκοπική ή όχι επιλογή, το ουσιαστικό είναι ότι η μέχρι στιγμής δυστοκία αποτελεί ισχυρότατη ένδειξη ότι αυτό είναι ένα δύσκολο έως ανέφικτο εγχείρημα.

Η αιτία της «ελληνικής τραγωδίας», όμως, πηγάζει από μια «ύβρι». Της οποίας ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είναι μεν ούτε ο πρώτος, ούτε ο μοναδικός αυτουργός, τυχάνει όμως ο πλέον ανεύθυνος εκφραστής. Πρόκειται για μια «ύβρι» η οποία, αν μην κρυβόμαστε, έχει συστηματικά καλλιεργηθεί εδώ και πολλές δεκαετίες, ώστε να αποτελεί πλέον βασικό πολιτιστικό χαρακτηριστικό της κοινωνίας μας. Μια «ύβρι» που συνίσταται στην επιθυμία να απολαμβάνεις χωρίς να μοχθείς, να χαιρείς σεβασμού χωρίς να σε χαρακτηρίζει συνέπεια και ειλικρίνεια. Και που, τα τελευταία χρόνια, τουλάχιστον από το 2004 και μετά, έφθασε σε βαθμό παροξυσμού με τις πολιτικές επιλογές και τις ιδεολογικές παραδοχές που κυριάρχησαν. Διότι, ακόμη

και αν το 2004 η ελληνική κοινωνία δικαιολογείτο να παρασυρθεί από μια έστω κενή περιεχομένου συνθηματολογία «αλλαγής», το 2007 δεν είχε κανέναν λόγο να επιβραβεύσει τη διαφθορά, την ανικανότητα και την αλαζονεία. Και όμως το έπραξε. Γιατί; Διότι είχε εκμαυλισθεί από την ανεξέλεγκτη σπατάλη και διασπάθιση του δανεικού χρήματος και από την παροχή καταναλωτικών προνομίων στους πάντες, χωρίς την παραμικρή αντίστοιχη παραγωγική δραστηριότητα. Και στη συνέχεια, το 2009, όταν η γαλάζια «αφήγηση» αποκάλυψε τα όριά της, η ελληνική κοι-

Το κρίσιμο ερώτημα για την επιβίωσή μας ως κοινωνίας και ως έθνους είναι εάν πλέον θα μπορέσουμε ταχέως να προσαρμοστούμε στην πραγματικότητα.

νωνία προσέτρεξε και πάλιν ομοθυμωσ στην ευήθεια, τη μωρία, του «λεφτά υπάρχουν», χωρίς όμως τη φορά αυτή να αποφύγει την ανώμαλη προσγείωση σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Πλνν, ούτε και αυτό ήταν αρκετό για να αφυπνισθεί και να συναισθανθεί το μέγεθος της ύβρεως που συνιστά η περιφρόνηση της πραγματικότητας. Σε αυτό, ασφαλώς συνέτεινε τα μέγιστα και η άμετρη δημαγωγία της τότε αντιπολίτευσης. Εάν υπάρχει μια κρίσιμη στιγμή στην οποία η ελληνική κοινωνία υπέστη πραγματικά «απώλεια στήριξης», χάνοντας την ευκαιρία να συνδιαλλαγεί με την αλήθεια και την πραγματικότητα, αυτή ήταν όταν η Ν.Δ. των «Ζαπκείων» κατάφερε να την πείσει ότι με τα ίδια υλικά της πτώχευσης, αλλά σε ένα «άλλο μείγ-

μα», το οποίο γνώριζαν αποκλειστικά ο κ. Σαμαράς και οι συν αυτών, θα ήταν δυνατόν να αποφύγουμε τις αναπόφευκτες δοκιμασίες και τον απαιτούμενο μόχθο για την ανάταξη της χώρας, συνεχίζοντας να απολαμβάνουμε άκοπα τους καρπούς μιας μυθικής «ανάπτυξης» που θα προσέφερε η σοφία του οικονομικού επιτελείου της Ν.Δ.

Η υπονόμηση –για να μην πω κατασκευασμένη– της κυβέρνησης Παπαδήμου, στο πλαίσιο της ακαλίνωτης και ανήθικης εκείνης δημαγωγικής εκστρατείας, αποτελεί μια από τις πιο μαύρες σελίδες στη νεοελληνική πολιτική ιστορία. Για τον λόγο αυτό, οι μόνοι που δεν δικαιούνται να αγανακτούν για τον δημαγωγικό τρόπο με τον οποίον ο ΣΥΡΙΖΑ κατέκτησε την εξουσία, είναι οι εκπρόσωποι της Ν.Δ. Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έκανε τίποτε περισσότερο από το να διαστειλεί, στις τερατώδεις διαστάσεις που του επέτρεπε η ανεδαφική ιδεολογία του, αυτό καθεαυτό το αντιπολιτευτικό «αφήγημα» της Ν.Δ. του 2012. Μιας Ν.Δ. η οποία, άλλωστε, εάν πράγματι διαπνεόταν από εθνικό φρόνημα και συναισθημα ευθύνης, θα είχε ολοκληρώσει την εφαρμογή του Μνημονίου εγκαίρως, αντί να το υπονομεύει εκ των έσω, με την ανόητη και φρούδα ελπίδα ότι θα διασώσει τα αθέμιτα πλεονεκτήματα της πολιτικής της πελατείας, διατηρώντας παράλληλα και την πολιτική της ισχύ.

Το πρόβλημα σήμερα είναι ότι, οδνηγμένοι από τις συλλογικές μας παραισθήσεις και από την επιμονή στην «ύβρι» της αναζήτησης των αιτιών των δεινών μας οπουδήποτε αλλού εκτός από τις δικές μας για πολλές δεκαετίες συλλογικές επιλογές, έχουμε εναποθέσει πλέον τις τύχες μας στην πλειοδοτούσα δύναμη του δημαγωγικού διαγωνισμού και διαγκωνισμού που βαυκαλιζόμαστε να αποκαλούμε «πολιτική ζωή της Ελλάδας». Και όσο ισχυρές

και εάν είναι οι πιέσεις της πραγματικότητας, παραμένει πολύ αμφίβολο εάν ένας πολιτικός οργανισμός σαν τον ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος έχει συγκροτηθεί επάνω σε συνθήκες ακραίας ιδεοληψίας, έχει τη δυνατότητα να προσαρμοσθεί –και δη εγκαίρως– στις απαιτήσεις της επιβίωσης της ελληνικής κοινωνίας. Ελπίζω να το μπορέσει, ώστε να συμβάλει στην προσπάθεια διάσωσης της χώρας. Στην αντίθετη περίπτωση, πολύ φοβούμαι ότι η καταστροφή που θα επέλθει θα είναι τέτοια ώστε το χαριτωμένο σύνθημα «πρώτη φορά Αριστερά», θα μετατραπεί μοιραία στην πάνδημη κραυγή «ποτέ πια Αριστερά».

Το κρίσιμο ερώτημα για την επιβίωσή μας ως κοινωνίας και ως έθνους είναι εάν πλέον, έχοντας εξαντλήσει όλους τους αναβαθμούς, τα σκαλοπάτια, της αυταπάτης και της φαντασίωσης, θα μπορέσουμε ταχέως –όπως απαιτούν οι τρέχουσες περιστάσεις– να προσαρμοστούμε στην πραγματικότητα, πραγματοποιώντας αυτά που η σωτηρία της χώρας επιβάλλει, ή εάν, αντιθέτως, θα παλινδρομήσουμε από τις νυν σε προγενέστερες μορφές φανακισμού, λαϊκιστικής εξαπάτησης, αναζητώντας πάλι τη σωτηρία στους μύθους και στη σήψη του πρόσφατου παρελθόντος. Εάν θα κινηθούμε προς το αύριο ή θα επιστρέψουμε στο χθες. Το μεγάλο ελλείμμα, όμως, για μια ευμενή «έξοδο» της τραγωδίας που βιώνουμε, είναι ότι έως σήμερα η κοινωνία μας δεν έχει αναπτύξει τα απαραίτητα για τη σωτηρία της ιδεολογικά, πολιτικά και κοινωνικά κινήματα. Εκείνα, δηλαδή, που θα στηρίζονται σε αρχές και όχι σκοπιμότητες και που θα υπηρετούν τη δύσκολη αλήθεια, όχι την εύκολη δημαγωγία. Αυτά πρέπει να φτιάξουμε τώρα.

* Ο κ. Κων. Γάτσιος είναι πρύτανης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.